

Briuselis, 2018 m. balandžio 24 d.
(OR. en)

8015/18

Tarpinstitucinė byla:
2018/0007 (NLE)

EDUC 128
JEUN 41
SOC 199
CULT 41
SPORT 21

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 7314/18 EDUC 109 JEUN 33 SOC 156 CULT 30 SPORT 14
Komisijos dok. Nr.: 5462/18 EDUC 13 JEUN 3 SOC 21 CULT 4 SPORT 2

Dalykas: Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus
švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo
- *Priėmimas*

Švietimo komitetas išnagrinėjo pirmiau nurodytą pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos siekiant ją
priimti 2018 m. gegužės 22–23 d. vyksiančiame Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos
posėdyje. Dėl teksto dabar sutaria visos delegacijos.

Todėl Nuolatinių atstovų komiteto prašoma perduoti tekstą Tarybai priimti ir vėliau paskelbti
Oficialiajame leidinyje.

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 165 ir 166 straipsnius,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) Sąjunga yra grindžiama šiomis Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje nustatytomis bendromis vertybėmis ir bendraisiais principais: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Pagal Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnį, Sąjungos tikslas – išsaugoti ir skatinti savo vertybes.
- (2) šių vertybių įkvėptai Sąjungai pavyko suburti šalis, bendruomenes ir žmones į unikalų politinį projektą, užtikrinusį ilgiausią per Europos istoriją taiką, kuri savo ruožtu padėjo užtikrinti socialinį stabilumą ir ekonominį suklestėjimą. Bendros Sutartyje nustatytos vertybės, kuriomis vadovaujasi valstybės narės, pakloja bendrą pagrindą, kuris yra europinio gyvenimo būdo ir identiteto skiriamasis požymis, ir apibrėžia Sąjungos vietą pasaulinėje arenoje;

- (3) Sąjungai ir jos valstybėms narėms tenka spręsti pačias įvairiausias problemas, be kita ko, populizmo, ksenofobijos, nesantaiką kurstančio nacionalizmo, diskriminacijos, melagingų naujienų ir dezinformacijos sklaidos ir radikalizacijos, lemiančios smurtinį ekstremizmą, problemas. Šie reiškiniai gali kelti rimtą pavojų mūsų demokratijos pamatams, mažinti pasitikėjimą teisine valstybe ir demokratinėmis institucijomis, taip pat menkinti bendrą priklausymo Europos visuomenei jausmą;
- (4) dėl nepakankamų žinių apie Sąjungos ištakas, jos sukūrimo priežastis ir pagrindinius veikimo principus susidaro palankios sąlygos dezinformacijai ir trukdoma susidaryti pagrįstą nuomonę apie jos veiklą. Žinios apie Sąjungos ir jos valstybių narių įvairovę prisideda prie tarpusavio pagarbos, supratimo ir bendradarbiavimo valstybėse narėse ir tarp jų;
- (5) visų rūšių ir lygmenų švietimas, įskaitant pačių jauniausių ugdymą, atlieka svarbų vaidmenį propaguojant bendras vertybes. Jis padeda užtikrinti socialinę įtrauktį, nes palankios ir lygiateisės galimybės siekti tikslų suteikiamos kiekvienam vaikui. Jis taip pat suteikia galimybes išaugti aktyviais ir kritiškai mąstančiais piliečiais ir didina europinio identiteto supratimą;
- (6) 2017 m. lapkričio mėn. Geteborgo susitikime, skirtame Vadovų darbotvarkei, Europos vadovai aptarė švietimo ir kultūros svarbą Europos ateičiai. Prie šių diskusijų Komisija prisidėjo pateikdama Europos švietimo erdvės viziją ir ji pasiūlė įvairių iniciatyvų komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“¹, kuriame pažymėta, kad „*stiprinti Europos tapatybę tebėra labai svarbu ir tam užtikrinti geriausios priemonės yra švietimas bei kultūra*“;
- (7) po vadovų susitikimo Geteborge 2017 m. gruodžio 14 d. išvadose Europos Vadovų Taryba akcentavo, kad švietimas ir kultūra yra įtraukių ir darnių visuomenių kūrimo ir mūsų konkurencingumo išlaikymo pagrindas²;

¹ Dok. COM(2017) 673 final.

² Dok. EUCO 19/1/17 REV 1.

- (8) vienas iš Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos „ET 2020“³ tikslų – skatinti vienodas galimybes, socialinę sanglaudą ir aktyvų pilietiškumą – buvo nustatytas remiantis tuo, kad švietimu turėtų būti padedama puoselėti tarpkultūrines kompetencijas, demokratines vertybes ir pagarbą pagrindinėms teisėms, užkertamas kelias visų formų diskriminacijai ir rasizmui ir su jais kovojama, ugdomas vaikų, jaunimo ir suaugusių asmenų gebėjimas pozityviai bendrauti su bendraamžiais iš įvairių visuomenės sluoksnių;
- (9) į 2015 m. kovo 17 d. Europos švietimo ministrų priimtą Paryžiaus deklaraciją įtrauktas valstybių narių įsipareigojimas puoselėti bendras vertybes, ugdyti kritinį mąstymą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, plėtoti įtraukų švietimą ir kultūrų dialogą. ES masto viešų konsultacijų⁴ respondentų atsakymai aiškiai rodo, kad reikėtų plėtoti įtraukų švietimą. Vos 16 % respondentų laikėsi nuomonės, kad švietimo sistemos jau dabar užtikrina tokį švietimą; 95 % jų nurodė manantys, kad švietimas turėtų padėti jaunimui suprasti bendrų vertybių svarbą ir kad Sąjunga turėtų padėti valstybėms narėms siekti šio tikslo (98 %);
- (10) tinklo „Eurydice“ 2017 m. tyrimas „Pilietiškumo ugdymas Europos mokyklose“ parodė, kad pilietiškumo ugdymas šiuo metu yra ne vienos Europos šalies dėmesio centre. Vis dėlto beveik pusėje šalių pilietiškumo ugdymas kol kas nėra įtrauktas į pirminio mokytojų rengimo programas. Todėl reikia padėti mokytojams ir juos įgalinti imantis priemonių, kuriomis būtų kuriama atvira mokymosi kultūra bei aplinka ir kuriomis būtų padedama dirbti su įvairialypėms besimokančių asmenų grupėms, kad mokytojai galėtų ugdyti pilietines kompetencijas, pristatyti bendrą Europos paveldą, propaguoti bendras vertybes ir rodyti pavyzdį besimokantiems asmenims;

³ 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita „Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai“ (OL C 417, 2015 12 15).

⁴ Dok. SWD(2018)13 final.

- (11) radikalėjimas, lemiantis smurtinį ekstremizmą, keliose valstybėse narėse tebėra didelė problema. Bendrų vertybių, kaip socialinės sanglaudos ir integracijos veiksnių, puoselėjimas, be kita ko, švietimo politikos priemonėmis, yra neatskiriama problemos sprendimo dalis. Siekdama paremti valstybių narių pastangas Europos Komisija 2017 m. liepos mėn. įsteigė aukšto lygio ekspertų grupę radikalizacijos klausimais⁵, kuriai pavesta nustatyti pagalbines, be kita ko, švietimo srities, priemones;
- (12) naujausi PISA tyrimo rezultatai ir 2017 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis aiškiai rodo nelygybės švietimo srityje ir besimokančio asmens socialinės ir ekonominės padėties sąsają. PISA duomenys rodo, kad iš neturtingų namų ūkių kilę moksleiviai triskart dažniau mokosi prasčiau nei jų bendramoksliai iš labiau pasiturinčios aplinkos ir kad tikimybė, jog moksleiviai iš migrantų šeimų mokysis prastai, yra daugiau nei dukart didesnė. Siekiant užkirsti kelią jaunuolių marginalizacijai, labai svarbu turėti įtraukias ir teisingas švietimo sistemas, padedančias kurti glaudžią visuomenę, pakloti aktyvaus pilietiškumo pamatus ir didinti įsidarbinamumą;
- (13) Tarptautinės švietimo pasiekimų vertinimo asociacijos atliktame 2016 m. tarptautiniame pilietinio ir pilietiškumo ugdymo tyrime teigiama, kad nacionalinė ir europinė tapatybė gali teigiamai veikti viena kitą ir viena kitai neprieštarauja. Tyrimas taip pat parodė, kad daugiau pilietinių žinių turintys mokiniai taip pat yra linkę laikytis labiau tolerantiško požiūrio;

⁵ 2017 m. liepos 27 d. Komisijos sprendimas, kuriuo įsteigiama aukšto lygio Komisijos ekspertų grupė radikalizacijos klausimais. (OL C 252, 2017 8 3, p. 3).

- (14) „Eurobarometro“ tyrimai rodo, kad žinios apie Sąjungą yra itin menkos. 2014 m. vykdytos nuomonių apklausos duomenimis, 44 % respondentų teigė, kad jų žinios apie Sąjungos veikimą yra ribotos, o 2011 m. tyrimas atskleidė, kad santykinė dauguma respondentų laikė, kad jie yra nepakankamai informuoti apie Europos Sąjungą. Tas pats tyrimas taip pat parodė, kad trečdalis žmonių nežino, kiek tiksliai valstybių narių turi Sąjunga. 2017 m. „Eurobarometro“ apklausa atskleidė, jog 89 % jaunų europiečių sutinka, kad nacionalinės vyriausybės turėtų stiprinti švietimą mokyklose apie jų, kaip Sąjungos piliečių, teises ir pareigas. Galiausiai, naujausio „Eurobarometro“ tyrimo rezultatai aiškiai rodo, kad 35 % respondentų mano, jog palyginami švietimo standartai būtų labai naudingi Europos ateičiai;
- (15) atsižvelgiant į tai, labai svarbu, kad valstybės narės dėtų dar daugiau pastangų toliau įgyvendinti visus 2015 m. Paryžiaus deklaracijos tikslus. Labai svarbu toliau propaguoti bendras vertybes, kaip sanglaudos ir įtraukties veiksnius, taip pat siekti visuose švietimo lygmenyse puoselėti dalyvaujamąją mokymosi aplinką, gerinti mokytojų rengimą pilietiškumo ir įvairovės temomis, ugdyti visų besimokančių asmenų gebėjimus naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir kritinį mąstymą;
- (16) norint sukurti darnesnę visuomenę, būtina užtikrinti veiksmingą vienodą prieigą prie kokybiško įtraukaus švietimo visiems besimokantiems asmenims, įskaitant migrantų kilmės asmenis, asmenis, esančius nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje, specialiųjų poreikių turinčius asmenis ir asmenis su negalia, vadovaujantis Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija. Siekdamos šios tikslo valstybės narės galėtų pasinaudoti esamomis Sąjungos priemonėmis, visų pirma „Erasmus+“, Europos struktūriniais ir investicijų fondais, programomis „Kūrybiška Europa“ ir „Europa piliečiams“, Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa, Europos solidarumo korpusu, programa „Horizontas 2020“, taip pat Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūros rekomendacijomis ir žiniomis;

- (17) programa „Erasmus+“ įrodė, kad judumas ir tarpvalstybiniai ryšiai yra veiksmingas europinio identiteto formavimo būdas. Būtina užtikrinti, kad pagal šią programą būtų suteikta vienodų galimybių visų kategorijų besimokantiems asmenims visoje Europoje, visų pirma rengiant tarpvalstybinius mokyklų mainus. Virtualusis judumas (pirmiausia per tinklą „eTwinning“) – puiki galimybė moksleiviams užmegzti tiesioginius ryšius, todėl ateinančiais metais šia priemone reikėtų pasinaudoti didesniu mastu, derinant su fiziniu judumu;
- (18) diegiant europinį mokymo aspektą turėtų būti siekiama padėti besimokantiems asmenims patirti visą europinio identiteto įvairovę ir sustiprinti pozityvų ir įtraukų priklausymo Europos visuomenei jausmą, taip papildant vietos, regioninę, nacionalinę tapatybę ir tradicijas. Tai taip pat svarbu norint propaguoti geresnį supratimą apie Sąjungą ir jos valstybes nares;
- (19) ši rekomendacija visapusiškai atitinka subsidiarumo bei proporcingumo principus. Jos turinys nedaro poveikio esamoms nacionalinėms šių sričių, visų pirma nacionalinio pilietinio ugdymo, iniciatyvoms,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Valstybės narės turėtų:

Bendrų vertybių propagavimas

1. Aktyviau propaguoti Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas bendras vertybes nuo ankstyvo amžiaus visų lygmenų ir visų rūšių visą gyvenimą trunkančio švietimo ir mokymo veikloje, kad būtų sustiprinta socialinė sanglauda ir bendras pozityvus ir įtraukus priklausymo jausmas vietos, regioniniu, nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis.

2. Toliau įgyvendinti Paryžiaus deklaracija prisiimtus įsipareigojimus, visų pirma šiomis priemonėmis:
 - a) propaguojant aktyvaus pilietiškumo ugdymą ir etikos mokymą ir puoselėjant atvirų diskusijų klasėje aplinką, taip siekiant išugdyti tolerantišką ir demokratišką požiūrį, taip pat socialines, pilietiškumo ir tarpkultūrines kompetencijas;
 - b) ugdant kritinį mąstymą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, visų pirma internetu ir socialine žiniasklaida, kad didėtų informuotumas apie pavojus, susijusius su informacijos šaltinių patikimumu, ir būtų gebama vadovautis sveika nuovoka;
 - c) pasinaudojant esamomis sistemomis arba, kai būtina, sukuriant naujas sistemas, kurios mokyklose skatintų aktyvų mokytojų, tėvų, moksleivių ir platesnės bendruomenės dalyvavimą, ir
 - d) teikiant jaunimui daugiau demokratinio dalyvavimo ir aktyvaus, kritiniu mąstymu grindžiamo bei atsakingo dalyvavimo bendruomenės gyvenime galimybių;
3. Veiksmingai naudotis turimomis pilietiškumo ugdymo skatinimo priemonėmis, pavyzdžiui, Europos Tarybos parengtu Kompetencijų demokratinėi kultūrai modeliu.

Įtraukaus švietimo užtikrinimas

4. Remti visų besimokančių asmenų įtraukų švietimą, visų pirma:
 - a) visiems besimokantiems asmenis užtikrinant kokybišką švietimą nuo ankstyvosios vaikystės ir visą gyvenimą;
 - b) teikiant reikiamą ir prie konkrečių poreikių pritaikytą paramą visiems besimokantiems asmenims, įskaitant esančius nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje, migrantų kilmės, specialiųjų poreikių turinčius ir pačius talentingiausius besimokančius asmenis;
 - c) sudarant palankesnes sąlygas pereiti iš vienos švietimo trajektorijos ir lygmens į kitą ir užtikrinant adekvatų švietimo ir profesinį orientavimą.
5. Veiksmingai, savanorišku pagrindu naudotis Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūra įgyvendinant ir stebint sėkmingai švietimo sistemose taikomus įtraukius metodus.

Europinio mokymo aspekto propagavimas

6. Propaguoti europinį mokymo aspektą skatinant:

- a) Europos konteksto ir bendro paveldo bei bendrų vertybių supratimą ir informuotumą apie Sąjungos ir Sąjungos valstybių narių socialinę, kultūrinę bei istorinę vienybę bei įvairovę;
- b) Sąjungos ištakų, vertybių ir veikimo išmanymą;
- c) moksleivių ir mokytojų dalyvavimą tinklo „eTwinning“, tarpvalstybinio judumo veikloje ir tarptautiniuose projektuose, visų pirma skirtuose mokykloms;
- d) plačiai visuomenei skirtus projektus, kuriais mokymosi aplinkoje didinamas informuotumas ir gerinamas supratimas apie Europos Sąjungą, visų pirma tiesioginio bendravimo su jaunimu priemonėmis, pavyzdžiui, kasmet mokymosi įstaigose savanorišku pagrindu pažymint Europos Sąjungos dieną.

Remti švietimo specialistus ir mokymą

7. Sudaryti sąlygas švietimo specialistams puoselėti bendras vertybes ir užtikrinti įtraukų švietimą:

- a) imantis priemonių, kuriomis švietimo specialistai įgalinami perteikti bendras vertybes ir kuriomis skatinamas aktyvus pilietiškumas, drauge ugdant priklausymo jausmą, ir reaguojant į įvairius besimokančių asmenų poreikius ir
- b) skatinant švietimo specialistų pirminį rengimą ir tęstinį mokymą, mainus ir tarpusavio mokymosi bei tarpusavio konsultavimo veiklą, taip pat jų orientavimo ir mentorystės veiklą.

Įgyvendinimo priemonės

8. Peržiūrėti ir prireikus tobulinti esamą politiką ir praktiką švietimo, mokymo ir neformaliojo mokymosi srityje, kad būtų galima įgyvendinti šias rekomendacijas.
9. Naudojantis turimais duomenimis arba, jei būtina, surinkus naujus duomenis, nustatyti poreikius ir aktyvinti visuomenės dalyvavimą, kad būtų tobulinamas įrodymais grindžiamas politikos, skirtos socialiniams ir pilietiniams švietimo ir mokymo aspektams, formavimas.
10. Toliau bendradarbiauti švietimo ir mokymo, jaunimo, sporto ir kultūros srityse pagal ES strateginio bendradarbiavimo sistemas vykdant tarpusavio mokymosi, tarpusavio konsultavimo veiklą ir keičiantis gerosios patirties pavyzdžiais, siekiant propaguoti bendras vertybes.
11. Siekiant įgyvendinti šias rekomendacijas veiksmingai naudotis ES finansavimo priemonėmis, visų pirma programa „Erasmus+“, Europos struktūriniais ir investicijų fondais, programomis „Kūrybiška Europa“ ir „Europa piliečiams“, Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa ir programa „Horizontas 2020“.

PALANKIAI VERTINA KOMISIJOS KETINIMĄ:

12. Remti valstybių narių veiklą, vykdomą įgyvendinant šios rekomendacijos nuostatas, naudojantis turimais mechanizmais ir finansavimo priemonėmis, kaip antai programa „Erasmus+“, visų pirma naudojantis judumo mokymosi tikslais priemonėmis visuose švietimo lygmenyse, daugiausiai dėmesio skiriant mokykloms, tarptautiniams projektams, tinklui „eTwinning“ ir programos „Jean Monnet“ veiklai.
13. Remti nacionalines ir regionines politikos reformas ir praktikos tobulinimą įgyvendinant Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą („ET 2020“) ir ją pakeisiančias programas.
14. Kai būtina, parengti ir reguliariai peržiūrėti politikams ir specialistams skirtas praktines etalonines priemones ir orientacinius dokumentus, remti mokslinius tyrimus ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą, kad būtų tenkinamas žinių poreikis.

15. Stebėti ir vertinti veiksmus, kurių imtasi įgyvendinant šią rekomendaciją, visų pirma pagal programą „ET 2020“, be kita ko, Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenyje.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas
